

KOMENDANT
NADODRZAŃSKIEGO ODDZIAŁU
STRAŻY GRANICZNEJ

Krosno Odrzańskie, dnia 21 lipca 2016 r.

Sygn. Kontroli 5/WKiAW/16

Egz. nr 2

NO-NK/3059/16
21 LIP. 2016

Pan mjr SG Piotr PIEKARSKI

KOMENDANT
PLACÓWKI STRAŻY GRANICZNEJ
w KŁODZKU

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat „Prawidłowość zawierania i realizacji usług tłumaczeń” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Kłodzku, ul. Wyspiańskiego 2, 57-300 Kłodzko, ujętej w zatwierdzonym w dniu 01.12.2015 r. „Rocznym planie kontroli jednostek i komórek organizacyjnych Nadodrzańskiego Oddziału SG” nr 10576/15.

Kontrolę na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹ przeprowadził w dniach od 16.05.2016 r. do 03.06.2016 r. zespół kontrolny w składzie:

kierownik zespołu:

- **kpt. SG Rafał Potocki** – Starszy Specjalista Wydziału Kontroli i Audytu Wewnętrznego NoOSG upoważnienie nr 5/1/WKiAW/16 z dnia 13.05.2016 r.²

członkowie:

- **Joanna Konieczka** – Starszy Specjalista Wydziału Kontroli i Audytu Wewnętrznego NoOSG upoważnienie nr 5/2/WKiAW/16 z dnia 13.05.2016 r.³
- **Piotr Grzelak** – Starszy Specjalista Wydziału Kontroli i Audytu Wewnętrznego NoOSG upoważnienie nr 5/3/WKiAW/16 z dnia 13.05.2016 r.⁴

Czynności kontrolne w jednostce kontrolowanej przeprowadzono w dniach: 16 i 31 maja 2016 r. oraz 1 czerwca 2016 r.

Funkcję kierownika w jednostce kontrolowanej w okresie objętym kontrolą pełnił **mjr SG Piotr PIEKARSKI**.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli Placówki Straży Granicznej w Kłodzku⁵ str. 4 poz. 3 wg Rtd 53/13 RWD 1/88/13.

¹ Dz.U. Nr 185, poz. 1092

² Akta kontroli, str. 17-18

³ Akta kontroli, str. 19-20

⁴ Akta kontroli, str. 21-22

⁵ Zwanej dalej PSG w Kłodzku

I. Zakres kontroli.

1. Przedmiot kontroli:

- Rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z zawieraniem i realizacją usług tłumaczeń oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką.
- Legalność, rzetelność, celowość powoływania tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia, w tym ustalania czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdów.
- Legalność, rzetelność, celowość udziału tłumaczy w postępowaniach administracyjnych i ustalania czasu/zakresu pracy oraz wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdów.

2. Kontrolą objęto okres od 01.07.2015 r. do 31.03.2016 r.

II. Cel kontroli.

Celem kontroli było dokonanie oceny realizacji zadań służbowych dotyczących powoływania tłumaczy w prowadzonych postępowaniach z udziałem cudzoziemców, postępowania związanego z ustalaniem czasu pracy, wynagrodzenia tłumaczy za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdu pod względem legalności, rzetelności i celowości. Celem kontroli była również ocena prawidłowości i skuteczności istniejących rozwiązań organizacyjno - funkcjonalnych oraz sprawowania nadzoru przez kadrę kierowniczą PSG w Kłodzku nad realizacją zadań związanych z udziałem tłumaczy w postępowaniach. Ponadto celem kontroli było ujawnienie ewentualnych nieprawidłowości i przyczyn ich powstania oraz osób za nie odpowiedzialnych.

III. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli uwzględniając kryterium legalności, rzetelności i celowości oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami, z tym, że zadania wykonywane przez Grupę do Spraw Cudzoziemców oceniono pozytywnie, natomiast przez Grupę Operacyjno-Śledczą pozytywnie z nieprawidłowościami.

Ocenę końcową skontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki jak: dobór próby, okres i zakres kontroli, wskazane mierniki oraz oceny częściowe na podstawie czterostopniowej skali⁶. Szczegółowy opis ustaleń w kontrolowanym obszarze zawarto w notatce służbowej oraz zestawieniach tabelarycznych⁷. Poniżej przedstawiono ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz oceny częściowe dotyczące poszczególnych obszarów objętych kontrolą.

W okresie objętym kontrolą w PSG w Kłodzku w postępowaniach karnych powoływano tłumaczy w 4 przypadkach, w sprawach o wykroczenia w 8 przypadkach, z czego akta jednego

⁶ Obejmuje ona: ocenę pozytywną, pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami oraz negatywną, zgodnie z zasadami określonymi we *Wprowadzeniu do kontroli w administracji rządowej* – Warszawa, marzec 2012 r., str. 62;

⁷ Akta kontroli, str. 160-167

postępowania przekazano do Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie. W 401 przeprowadzonych postępowaniach administracyjnych podpisano 148 umów z tłumaczami. Do postępowań przygotowawczych każdorazowo powoływano tłumacza na podstawie postanowienia o powołaniu biegłego, a w postępowaniach administracyjnych sporządzano umowy z tłumaczami, ponadto korzystano z pomocy funkcjonariusza SG jako tłumacza. W związku z powyższym dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli przyjęto, że sposób zawierania i realizacji usług tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia zostanie sprawdzony w 100 % (11 przypadków), a w postępowaniach administracyjnych min. 25% (101 przypadków). Dodatkowo zespół kontrolny dokonał sprawdzenia 9 spraw, w których w roli tłumacza występował funkcjonariusz SG. Dobór próby dokonany został w taki sposób, by była ona reprezentatywna dla całej populacji z uwzględnieniem wszystkich języków obcych, w których dokonywano tłumaczeń. Typowanie dokumentacji odbyło się w sposób losowy.

1. Rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z zawieraniem i realizacją usług tłumaczeń oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką.

Zespół kontrolny dokonał analizy przedstawionej do kontroli dokumentacji dotyczącej rozwiązań organizacyjno-funkcjonalnych przyjętych w PSG w Kłodzku w zakresie udziału tłumacza w prowadzonych postępowaniach karnych, administracyjnych oraz w sprawach o wykroczenia. Szczegółowe ustalenia zespołu kontrolnego ujęto w notatce służbowej⁸.

Komendant PSG w Kłodzku z racji zajmowanego stanowiska służbowego planuje, organizuje, kontroluje i kieruje wykonywaniem przez podległych funkcjonariuszy zadań służbowych. Uszczegółowienie powyższych zadań ujęto w *Szczegółowym zakresie obowiązków i uprawnień Komendanta Placówki SG w Kłodzku stanowiącego załącznik nr 12 do Decyzji Nr 110/A/14 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie określenia szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień dla: zastępców komendanta Oddziału, głównego księgowego, komendantów placówek, kierowników komórek organizacyjnych komendy oddziału, zespołu stanowisk samodzielnych, osób bezpośrednio podlegających komendantowi oddziału.*

W *Wewnętrznym podziale zadań PSG w Kłodzku* wskazano podział obowiązków dotyczących nadzorowania i prowadzenia postępowań administracyjnych, karnych oraz czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia pomiędzy osoby funkcyjne i poszczególne komórki organizacyjne placówki. Zadania związane z prowadzeniem postępowań administracyjnych realizowane są przez Grupę ds. Cudzoziemców, natomiast postępowania karne oraz czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia prowadzone są przez funkcjonariuszy Grupy Operacyjno – Śledczej. Merytoryczny nadzór nad ich wykonaniem, zgodnie z posiadanym zakresem obowiązków i uprawnień, sprawuje Zastępca Komendanta PSG w Kłodzku.

Ze szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy PSG w Kłodzku wynika, że nadzór nad realizacją zadań związanych z udziałem tłumaczy w postępowaniach karnych, w sprawach o wykroczenia oraz postępowaniach administracyjnych powinien być sprawowany zgodnie z właściwością przez:

⁸ Akta kontroli, str. 139-142

- 1) Komendanta PSG w Kłodzku;
- 2) Zastępcę Komendanta PSG w Kłodzku;
- 3) Kierownika Grupy ds. Cudzoziemców;
- 4) Kierownika Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców;
- 5) Kierownika Grupy Operacyjno - Śledczej;
- 6) Kierownika Zespołu do spraw Przepływów i Wykroczeń Grupy Operacyjno – Śledczej.

W toku kontroli ustalono, że funkcjonariusze kadry kierowniczej dokumentowali sprawowany przez siebie nadzór nad prowadzonymi w PSG w Kłodzku postępowaniami administracyjnymi dokonując wpisów w kartach kontrolnych zawartych w aktach poszczególnych spraw. Natomiast w skontrolowanych aktach postępowań karnych i w sprawach o wykroczenia prowadzonych przez funkcjonariuszy Zespołu ds. Przepływów i Wykroczeń brak było udokumentowania nadzoru ze strony Kierownika Grupy Operacyjno - Śledczej oraz Zastępcy Komendanta Placówki. Brak właściwego i skutecznego nadzoru, w ocenie kontrolujących, mógł przyczynić się do powstania nieprawidłowości wykazanych w pkt. 2 niniejszego dokumentu.

Uwzględniając kryterium legalności, rzetelności i celowości kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

2. Legalność, rzetelność, celowość powoływania tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia, w tym ustalania czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdów.

Udział tłumacza w postępowaniu karnym regulują przepisy rozdziału 22 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *kodeks postępowania karnego*⁹ „Biegli, tłumacze, specjaliści”. Zgodnie z art. 204 § 1 pkt 2 *kpk* tłumacza należy wezwać, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania osoby nie władającej językiem polskim. Ponadto należy również wezwać tłumacza, gdy zachodzi potrzeba przełożenia na język polski pisma sporządzonego w języku obcym lub odwrotnie albo zapoznania strony z treścią przeprowadzonego dowodu¹⁰. W odniesieniu do udziału biegłego (tłumacza) w postępowaniach w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio przepisy *kpk* na podstawie art. 42 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*¹¹.

Funkcję tłumacza może wykonywać nie tylko tłumacz przysięgły, ale i każda inna osoba posiadająca odpowiednią znajomość języka. Za takim rozwiązaniem przemawia wprost treść przepisu art. 195 *kpk* w związku z art. 204 § 3 *kpk*¹². Tłumacz, z racji wykonywanych czynności, swym statusem procesowym bardzo zbliżony jest do wydającego opinię biegłego, co w pełni uzasadnia unormowanie art. 204 § 3 *kpk*, nakazujące stosowanie przepisów dotyczących biegłego wobec tłumacza, z zaznaczeniem, że chodzi o odpowiednie ich stosowanie. Decyzję o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego w postępowaniu przygotowawczym podejmuje prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie, zawsze postanowieniem, na które nie przysługuje zażalenie¹³.

Stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, wykonane na żądanie sądu, prokuratora, policji oraz organów administracji publicznej określa rozporządzenie Ministra

⁹ Dz.U. Nr 89 poz. 555 z późn. zm. - zwanego dalej *kpk*

¹⁰ Art. 204 § 2 *kpk*

¹¹ j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 395 z późn. zm.

¹² Wyrok nr II AKa 210/11 Sądu Apelacyjnego w Katowicach

¹³ Art. 459 § 2 *kpk*

Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego¹⁴. Z uwagi na to, że funkcję tłumacza, zarówno w postępowaniu karnym, administracyjnym, jak i w sprawach o wykroczenia może wykonywać nie tylko tłumacz przysięgły, ale i każda osoba posiadająca odpowiednią znajomość języka, stawki wynagrodzenia z rozporządzenia mają zastosowanie również do osób nie będących tłumaczami przysięgłymi.

Kontroli poddano akta spraw prowadzonych wobec cudzoziemców, w których korzystano z usług tłumacza. Ustalono, że funkcjonariusze Zespołu ds. Przeprowadzenia i Wykroczeń Grupy Operacyjno-Śledczej każdorazowo sporządzali postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego. Postanowienia odpowiadały ogólnym warunkom, określonym w art. 94 § 1 *kpk*, zawierały elementy, o których mowa w art. 194 *kpk*¹⁵. Każdorazowo z postanowieniem zapoznawał się Komendant PSG w Kłodzku.

W wyniku analizy akt spraw przedstawionych do kontroli stwierdzono, że po wykonanym tłumaczeniu nie sporządzano oświadczenia, o którym mowa w załączniku nr 4 do Decyzji nr 277 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału SG z dnia 19 listopada 2013 r. w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego instrukcji obiegu i kontroli dowodów księgowych w Nadodrzańskim Oddziale Straży Granicznej¹⁶. Przedmiotowy dokument potwierdza wykonanie tłumaczenia, w tym czas pracy tłumacza oraz liczbę przetłumaczonych stron. Oświadczenie powinno zostać potwierdzone podpisem prowadzącego postępowanie oraz tłumacza. Zdaniem zespołu kontrolnego brak sporządzania ww. dowodu potwierdzającego czas/zakres pracy tłumacza stanowi nieprawidłowość, za którą odpowiedzialność ponoszą prowadzący postępowania. W toku kontroli stwierdzono, że jedynym dokumentem, w którym wskazywano rodzaj i ilość zrealizowanych usług, były rachunki wystawiane przez tłumacza. Na rachunkach znajdowały się jedynie adnotacje Komendanta Placówki SG o zapoznaniu się. Ustalono, że w większości przypadków tłumacz nie sporządzał rachunku w dniu, w którym przeprowadzał tłumaczenie, a dostarczał rachunek w terminie późniejszym. Kierownik ZdsPiW wyjaśniła, że nie posiadano wiedzy o obowiązku sporządzania oświadczeń. Dodała również, że pomimo nie przesyłania oświadczeń do Pionu Głównego Księgowego, nie poinformowano funkcjonariuszy Placówki SG o takim obowiązku, ponadto nie zwrócono z tego powodu wystawionych przez tłumaczy rachunków¹⁷.

W celu sprawdzenia poprawności wysokości wynagrodzenia tłumacza, w związku z faktem, iż w teczkach spraw brak było kopii oświadczeń oraz rachunków za przeprowadzone tłumaczenia, dokonano porównania dokumentacji znajdującej się w aktach spraw z rachunkami przechowywanymi w Pionie Głównego Księgowego NoOSG¹⁸. Stwierdzono rozbieżności pomiędzy ilością przetłumaczonych stron wskazaną na rachunku a faktycznie przetłumaczonych stron znajdujących się w aktach sprawy nr RSoW 241/2015/15, RSoW 409/2015/15, RSoW 435/2015/15. Na okoliczność przyczyn tych rozbieżności wyjaśnienie złożyła Kierownik Zespołu ds. Przeprowadzenia i Wykroczeń GOŚ PSG w Kłodzku, wskazując, że tłumacz dostarczał tłumaczenia w kilku transzach i z tego mogła wyniknąć pomyłka. Przyjęte wyjaśnienia kontrolujący uznali za niewystarczające wskazując, że istniejący w PSG w Kłodzku sposób dokumentowania tłumaczenia był niezgodny z przyjętymi w NoOSG regulacjami wewnętrznymi i nie zapewniał właściwej

¹⁴ Dz.U. Nr 15, poz. 131 z późn. zm. - zwane dalej *rozporządzeniem*

¹⁵ Art. 94 § 1 pkt 4 *kpk*

¹⁶ Zmieniona decyzją nr 13/A/14 z dnia 24.01.2014 r., nr 82/A/14 z dnia 6 maja 2014 r., nr 158/A/14 z dnia 17.10.2014 r., nr 14/15 z dnia 13.02.2015 r.

¹⁷ Akta kontroli, str. 156-157

¹⁸ Akta kontroli, str. 120-138

weryfikacji należności tłumacza. Za powstałe nieprawidłowości odpowiedzialność ponoszą funkcjonariusze prowadzący postępowanie oraz osoby funkcyjne sprawujące nadzór. Wskazać jednak należy, że wskazane rozbieżności nie spowodowały negatywnych skutków finansowych dla budżetu Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Zespół kontrolny stwierdził również, że do Pionu Głównego Księgowego nie przekazano rachunków do 3 spraw tj. RSoW432/2015/15, RSoW433/2015/15 oraz RSD 569/2015/15. Na podstawie analizy dokumentacji oraz wyjaśnień Komendanta PSG¹⁹ ustalono, że:

- rachunek do sprawy RSoW432/2015/15 znajdował się w PSG i funkcjonariusz prowadzący postępowanie nie przekazał go do Pionu Głównego Księgowego;
- rachunek do sprawy RSoW433/2015/15 nie został przekazany do Pionu Głównego Księgowego z uwagi na błąd w rachunku, który nie został skorygowany przez tłumacza;
- rachunek do sprawy RSD569/2015/15 nie został przekazany do PSG w Kłodzku przez tłumacza języka czeskiego.

W trakcie trwania kontroli podjęto działania w celu dostarczenia ww. dokumentów. W dniu 13.06.2016 r. Komendant PSG w Kłodzku przekazał informację o skorygowaniu błędnie wystawionego rachunku (RSoW433/2015/15) oraz o wystawieniu rachunku przez tłumacza (RSD 569/2015/15), natomiast rachunek do sprawy 432/2015/15 przekazano do PSG w Rudzie Śląskiej w celu uzupełnienia o oświadczenie tłumacza o ilości godzin pracy i przetłumaczonych stronach²⁰.

W wyniku analizy dokumentacji znajdującej się w teczkach postępowań stwierdzono, że postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego tłumaczono ustnie w 10 sprawach, ponadto w 8 z nich dokonano również tłumaczenia pisemnego. Należy wskazać, iż tłumaczenie pisemne nie jest konieczne, gdyż zgodnie z art. 72 § 3 *kpk* obowiązek doręczenia wraz z tłumaczeniem dotyczy wyłącznie postanowień podlegających zaskarżeniu lub kończących postępowanie. Na postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych, w tym biegłych psychiatrów, zgodnie z art. 459 § 1 i 2 *kpk* zażalenie nie przysługuje. Powyższe zostało potwierdzone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 września 2008 r.²¹ Kierownik Zespołu ds. Przepływów i Wykroczeń GOŚ PSG w Kłodzku w swoich wyjaśnieniach wskazała, że w trakcie trwania kontroli zmieniono sposób postępowania i zaprzestano tłumaczenia pisemnego postanowień²².

W wyniku analizy dokumentacji znajdującej się w aktach stwierdzono, że udział tłumacza w postępowaniu odnotowywany był jego wpisem na dokumentach procesowych. W badanej próbie korzystano z usług tłumacza języka rosyjskiego, czeskiego oraz ukraińskiego.

Analiza dokumentacji przedstawionej do kontroli wykazała, że przy ustalaniu wynagrodzenia tłumacza zastosowano właściwe stawki, określone w *Rozporządzeniu*. Tłumacze powoływani do udziału w postępowaniach karnych zamieszkiwali miejscowość Kłodzko, w związku z czym nie ponoszono dodatkowo kosztów dojazdów.

W związku z powyższym, uwzględniając kryterium legalności, rzetelności i celowości kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

¹⁹ Akta kontroli, str. 168-169

²⁰ Akta Kontroli, str. 170

²¹ II AKz 716/08 z dnia 24 września 2008 r.

²² Akta kontroli, str. 156-157

3. Legalność, rzetelność i celowość udziału tłumaczy w postępowaniach administracyjnych i ustalania czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdów.

Przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*²³ nie ustanawiają jakichkolwiek kryteriów kwalifikacji biegłego (tłumacza). Oznacza to, że biegłym może być zarówno osoba wpisana na przewidzianą przepisami prawa listę biegłych, jak i osoba spoza tej listy, która ma wiedzę fachową w danej dziedzinie. Korzystanie z dowodu z opinii biegłego w postępowaniu administracyjnym powinno odbywać się w sytuacjach wymagających dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy wiadomości specjalnych. Wiadomości specjalne są konieczne w tych sprawach, w których pojawia się zagadnienie mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, a którego zakres przekracza zakres wiadomości i doświadczenia życiowego osób mających wykształcenie ogólne²⁴.

Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu do spraw Cudzoziemców²⁵ prowadząc postępowanie administracyjne nie należy wydawać, na podstawie art. 123 § 1 *kpa*, postanowienia o powołaniu tłumacza. Czynności tłumacza „powinny być wykonywane na podstawie umowy cywilnoprawnej która, w szczególności powinna określać, warunki wykonywania tych czynności, wynagrodzenie za wykonanie tych czynności oraz odpowiedzialność za nierzetelne wykonanie tłumaczenia”. Wobec powyższego, Komendant NoOSG²⁶ z dniem 01.03.2013 r. wprowadził procedurę dotyczącą powoływania tłumacza do czynności służbowych wykonywanych wobec cudzoziemców w ramach postępowania administracyjnego. Zgodnie z treścią pisma, wprowadzono do stosowania w NoOSG nw. wzory dokumentów:

- rejestr umów zawartych z tłumaczami;
- umowy o dzieło;
- oświadczenia potwierdzające wykonanie usługi przez tłumacza.

Kontroli poddano akta cudzoziemców wobec których przeprowadzono postępowania administracyjne z udziałem tłumacza. Ustalono, że sporządzano z tłumaczami umowy o dzieło poza jednym przypadkiem, gdzie tłumacz nie podpisał umowy. Powyższe dotyczyło sprawy, w której tłumaczem był emerytowany funkcjonariusz SG, wykonujący już wcześniej tłumaczenia. Po wykonaniu usługi nie podpisał on umowy oraz nie przedstawił rachunku²⁷. Należy jednak wskazać, że umowa cywilno-prawna powinna być sporządzona i podpisana przez strony przed rozpoczęciem realizacji usługi.

W toku kontroli ustalono, że umowy zawierali Kierownik Grupy ds. Cudzoziemców albo Komendant Placówki SG w Kłodzku, posiadający imienne upoważnienia wydane przez Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej²⁸. Fakt zawarcia umów z tłumaczami ewidencjonowano w prowadzonym „Rejestrze umów w sprawach powołania tłumaczy”²⁹. Po wykonanym tłumaczeniu sporządzano oświadczenie, w którym funkcjonariusz i tłumacz potwierdzali wykonanie usługi, w tym ilości godzin tłumaczenia zgodnie ze stanem faktycznym. Oświadczenie zatwierdzała osoba podpisująca umowę o dzieło.

²³ j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 23 – zwanego dalej *kpa*

²⁴ Wyrok WSA w Lublinie nr IISA/Lu1090/12

²⁵ Zawartym w piśmie fax KG CU-6703/MŁ/12 z dnia 01.10.2012 r.

²⁶ Pismem fax nr NO-CU/791/2013 z dnia 19.02.2013 r.

²⁷ Akta kontroli, str. 99

²⁸ Akta kontroli, str. 58, 111-112

²⁹ Akta kontroli, str. 88-110

W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, że czynności przeprowadzone przez tłumacza odzwierciedlone zostały w aktach sprawy na przetłumaczonych w postępowaniu dokumentach. Wskazać należy, że we wszystkich sprawach dot. wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu korzystano z usług tłumacza w celu przekazania cudzoziemcowi informacji o podstawie prawnej wydanej decyzji, jej rozstrzygnięciu i pouczeniu, jednocześnie przedstawiając pisemną informację zawierającą ww. elementy w języku dla niego zrozumiałym³⁰. Jak wynika z oświadczenia Kierownika Grupy ds. Cudzoziemców³¹ „powyższe postępowanie zgodne jest nie tylko z zapisami ustawy o cudzoziemcach, ale i z art. 12 ust. 1 i 2 Dyrektywy powrotowej 2008/115/WE. (...) Biorąc pod uwagę fakt, iż cudzoziemcowi w toku całego postępowania przekazywane są wszelkie informacje mające wpływ na jego sytuację prawną, a także fakt wręczania formularza zawierającego istotne elementy zobowiązania, samo ustne tłumaczenie elementów decyzji o zobowiązaniu nie trwa na tyle długo, aby generować dodatkowe nieuzasadnione koszty dla Straży Granicznej”. Jak wynika z art. 327 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach³² obowiązek tłumaczenia podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia może być spełniony poprzez przekazanie cudzoziemcowi przetłumaczonego formularza zawierającego istotne elementy decyzji. Powyższe potwierdził Naczelnik Wydziału ds. Cudzoziemców w informacji przekazanej drogą elektroniczną do Komendantów Placówek SG w dniu 24.02.2015 r.³³, wraz z formularzami w języku ukraińskim oraz arabskim, opracowanymi przez Wydział IV Zarządu ds. Cudzoziemców KGSG i Wydział ds. Cudzoziemców NoOSG.

W toku kontroli ustalono, że do 101 skontrolowanych spraw zawarto 31 umów o dzieło z tłumaczami, z czego 14 dotyczyły udziału tłumacza w co najmniej czterech postępowaniach administracyjnych. W 9 przypadkach jedna umowa dotyczyła jednego postępowania administracyjnego. Nie ponoszono dodatkowo kosztów dojazdu tłumaczy z uwagi na zamieszkanie ich w Kłodzku. W okresie objętym kontrolą zawarto umowy z tłumaczami języka rosyjskiego, arabskiego, angielskiego, czeskiego, litewskiego, wietnamskiego oraz ukraińskiego. Próbę przyjętą do kontroli dobrano w ten sposób, aby zawierała postępowania z udziałem tłumaczy wszystkich ww. języków obcych. Analiza dokumentacji wykazała, że w każdym przypadku stosowano właściwe stawki wynagrodzenia określone w *Rozporządzeniu*.

W procesie przygotowania kontroli uzyskano informację od Komendanta PSG Kłodzku, iż w trakcie prowadzonych postępowań administracyjnych, jak i realizacji innych czynności służbowych korzystano z udziału funkcjonariuszy SG występujących w charakterze tłumacza w 152 sprawach. W związku z tym kontroli poddano akta 9 postępowań. Ustalono, że funkcjonariusze dokonujący tłumaczeń odnotowywali zakres przeprowadzonych czynnościach na dokumentach w aktach postępowań. Powyższe przyczyniło się do zmniejszenia kosztów prowadzonych postępowań administracyjnych, ponoszonych przez NoOSG.

Uwzględniając kryterium legalności, rzetelności i celowości kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie**.

³⁰ Akta kontroli, str. 146-155

³¹ Akta kontroli, str. 143-144

³² Dz. U. poz. 1650 z późn. zm.

³³ Akta kontroli, str. 145

IV. Zalecenia:

1. W przypadku korzystania z usług tłumacza każdorazowo sporządzać oświadczenia, o których mowa w załączniku nr 4 do Decyzji nr 277 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału SG z dnia 19 listopada 2013 r. w sprawie *wprowadzenia do użytku służbowego instrukcji obiegu i kontroli dowodów księgowych w Nadodrzańskim Oddziale Straży Granicznej*.
2. Wystawiane przez tłumacza rachunki weryfikować z oświadczeniem i przesyłać niezwłocznie do Pionu Głównego Księgowego NoOSG.
3. Wypracować i wprowadzić skuteczne formy nadzoru nad realizacją usług tłumaczy w prowadzonych postępowaniach karnych i sprawach o wykroczenia z uwzględnieniem uwag zawartych w niniejszym wystąpieniu.

V. Informację o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przedłożyć Komendantowi Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w terminie do 19.08.2016 r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli NoOSG.

VI. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden – przeznaczony dla kierownika jednostki kontrolowanej – doręczany jest za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

gen. bryg. SG Andrzej KAMIŃSKI

Sporządzono w 2 egzemplarzach:

Egz. nr 1 - Komendant Placówki SG w Kłodzku - ZPO

Egz. nr 2 - WK NoOSG

Wyk. Zespół kontrolny (666 2353)

Dnia 21.07.2016 r.

